

MINISTER ENERGII
Krzysztof Tchórzewski

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 29.04.2016r.

nr 2064 podpis. *nh*

Warszawa, 27 kwietnia 2016 r.

DE-VIII-0702-2/4/16
DE/654/16

Pan
Stanisław Karczewski
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

SEKRETARIAT
Biura Prac Senackich
wpłynęło dn. 29.04.2016r. zał.
nr 2677 podpis. *nh*

Szanowny Panie Marszałku,

Odpowiadając na oświadczenie Pana senatora Waldemara Sługockiego złożone na 12. posiedzeniu Senatu RP w dniu 10 marca 2016 roku (sygn. BPS/043-12-199/16), pragnę przedstawić następujące stanowisko.

W Strategii Grupy Kapitałowej PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. (GK PGE) na lata 2014-2020 założono uzyskanie koncesji na wydobywanie węgla ze złoża Gubin po 2016 roku. Uzyskanie koncesji jest warunkiem koniecznym dla rozpoczęcia procesu inwestycyjnego związanego z budową kopalni, a następnie elektrowni. Działania na rzecz uzyskania koncesji prowadzi PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. Są one realizowane w formule projektowej i bazują na harmonogramie, który obejmuje perspektywę budowy kopalni i elektrowni. Aktualny harmonogram zakłada uzyskanie koncesji w III. kwartale 2017 roku. Termin ten obarczony jest istotnym ryzykiem. Głównym źródłem ryzyka jest opór władz gmin Gubin i Brody, które są przeciwne inwestycji i odmawiają podjęcia działań w zakresie zmiany planów i studiów zagospodarowania przestrzennego gmin (bez których uzyskanie koncesji w obecnym stanie prawnym nie będzie możliwe). Drugim źródłem ryzyka jest przebieg postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia.

Uzyskanie koncesji jest warunkiem koniecznym, ale niewystarczającym, dla przeprowadzenia zasadniczego procesu inwestycyjnego związanego z budową kopalni i elektrowni. Z uwagi na skalę nakładów inwestycyjnych rozważanego przedsięwzięcia,

tj. około 20-25 mld złotych, jego wykonalność (w tym harmonogram) zależy będzie również od możliwości pozyskania przez GK PGE kapitału (własnego i dłużnego) na sfinansowanie nakładów. Możliwości inwestycyjne determinowane są obecnie głównie przez uwarunkowania regulacyjne, wynikające z rosnącej presji polityki klimatycznej i środowiskowej Unii Europejskiej na energetykę węglową. Bez zmiany obecnego otoczenia regulacyjnego i wypracowania dedykowanych rozwiązań, realizacja inwestycji w nowe kompleksy energetyczne bazujące na węglu brunatnym może okazać się niemożliwa z powodów finansowych.

Informuję ponadto, że w zakresie realizacji inwestycji kluczowych dla bezpieczeństwa energetycznego RP na terenie województwa lubuskiego w PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. (PGE GiEK), Oddział Elektrociepłownia Gorzów prowadzona jest obecnie budowa kogeneracyjnego bloku gazowo-parowego o mocy 138 MW_e.

Poniżej przedstawiam perspektywy rozwoju kompleksu energetycznego Gubin.

1) Rola węgla brunatnego w miksie energetycznym Polski i GK PGE.

Węgiel brunatny w polskiej energetyce pełni od lat rolę strategiczną. Moc krajowych elektrowni zasilanych tym paliwem wynosi ponad 9 GW, co stanowi około 25 % mocy zainstalowanej w Krajowym Systemie Elektroenergetycznym (KSE). Węgiel brunatny jest w warunkach krajowych najtańszym nośnikiem energii pierwotnej. Koszt węgla brunatnego, w odróżnieniu do innych paliw tj. jak ropa, gaz czy węgiel kamienny, jest przewidywalny i niezależny od wahań na światowych rynkach surowcowych. Dzięki temu udział energii elektrycznej wytwarzanej w Polsce z węgla brunatnego jest stabilny i utrzymuje się na poziomie około 30-35 %. W skali GK PGE udział ten jest jeszcze wyższy i wynosi około 70 %. Kompleksy paliwowo-energetyczne oparte o węgiel brunatny takie jak Bełchatów i Turów są ważnym gwarantem bezpieczeństwa energetycznego Polski i stabilizują ceny energii elektrycznej dla krajowych gospodarstw domowych i przemysłu.

2) Zasoby istniejących kopalń węgla brunatnego GK PGE i horyzont ich wystarczalności.

Zasoby węgla brunatnego w złożach eksploatowanych przez Kopalnię Bełchatów i Kopalnię Turów, wchodzących w skład PGE GiEK, zestawiono w tabeli poniżej wraz z danymi o wielkości wydobycia.

Kopalnia	Zasoby przemysłowe na koniec roku 2015 [mln ton]	Wielkość wydobycia w roku 2015 [mln ton]	Przewidywane zakończenie wydobycia [rok]
Bełchatów (w tym pole Szczerców)	707,4	42,1	~ 2040
Turów	317,7	7,3	~ 2045

Poziom wydobycia w kolejnych latach, określający wystarczalność posiadanych zasobów, zależał będzie od uwarunkowań rynkowych i regulacyjnych, a przede wszystkim od przyszłych cen uprawnień do emisji CO₂, które najmocniej wpływają na konkurencyjność elektrowni na węgiel brunatny. Zasoby oraz infrastruktura w obecnie eksploatowanych złożach umożliwiają zachowanie stabilnego poziomu wydobycia w perspektywie 2030 roku. W okresie późniejszym poziom wydobycia będzie ulegał zmniejszeniu. Według obecnych prognoz GK PGE eksploatacja węgla zakończy się około 2040 roku w Kopalni Bełchatów i około 2045 roku w Kopalni Turów.

3) Konieczność zabezpieczenia strategicznych opcji rozwoju na bazie węgla brunatnego.

Bez zagospodarowania nowych złóż, po 2045 roku węgiel brunatny zniknie z miks paliwowego GK PGE i Polski. Mając na uwadze potrzebę zabezpieczenia strategicznych opcji rozwoju na bazie węgla brunatnego, w Strategii GK PGE uwzględniono uzyskanie po 2016 roku koncesji wydobywczych dla złóż Gubin oraz Złoczew (złoża „satelitarne” oddalonego o około 50 km od Kopalni Bełchatów), których zasoby przemysłowe wynoszą odpowiednio: 858 mln ton i 538 mln ton. PGE GiEK prowadzi obecnie prace mające na celu uzyskanie koncesji na eksploatację tych dwóch złóż.

4) Złoże Gubin i jego znaczenie dla polskiego sektora energetycznego oraz regionu.

Złoże Gubin położone jest na terenie województwa lubuskiego w obrębie gmin: Gubin i Brody. Według aktualnych rankingów jest ono jednym z najbardziej perspektywicznych złóż w Polsce. Węgiel zalega tu znacznie płycej niż np. w Bełchatowie czy Szczercowie, a obszar gmin Gubin i Brody charakteryzuje się niewielkim stopniem zaludnienia i zabudowy infrastrukturalnej. Całkowite zasoby bilansowe złoża Gubin określone na podstawie dokumentacji geologicznej wynoszą 1,62 mld ton. Planowana eksploatacja złoża nie obejmuje jednak wszystkich rozpoznanych pól. Projekt zagospodarowania złoża został zoptymalizowany w szczególności dla zapewnienia maksymalnej ochrony obszarów chronionych i zminimalizowania konfliktów środowiskowych. Wynikowe zasoby przemysłowe węgla (858 mln ton) pozwalają na zaplanowanie w sąsiedztwie elektrowni o mocy nawet 3000 MWe, w oparciu o najbardziej zaawansowane technologie wytwórcze, minimalizujące wpływ kompleksu na środowisko. Potencjał produkcji energii rzędu 20 TWh/rocznie umożliwiłby zaspokojenie do 10 % zapotrzebowania na energię elektryczną w kraju. Jako źródło niezależne od sytuacji geopolitycznej i światowych rynków surowcowych Złoże Gubin mogłoby być istotnym gwarantem bezpieczeństwa energetycznego Polski w perspektywie kilkadziesiąt kolejnych lat. Należy jednak pamiętać, że realizacja tego projektu będzie wymagała poniesienia wysokich nakładów inwestycyjnych. Według aktualnych szacunków nakłady inwestycyjne na

uruchomienie kompleksu Gubin mogą wynieść około 20-25 mld złotych, z czego budowa kopalni to ok. 4-5 mld złotych, a elektrowni (o mocy około 3000 MW_e) około 15-20 mld złotych.

Projekt zagospodarowania złoża Gubin stanowi ogromną szansę na rozwój społeczno-gospodarczy w ujęciu lokalnym. W szczególności dla gmin zlokalizowanych w sąsiedztwie planowanej eksploatacji, których społeczność charakteryzuje obecnie dość wysoki poziom ubóstwa, ale również dla całego województwa lubuskiego. Bezpośrednie korzyści to przede wszystkim:

- Nowe miejsca pracy (na etapie budowy kompleksu oraz jego późniejszej eksploatacji). Możliwe zatrudnienie na etapie eksploatacji szacowane jest na poziomie 3 tys. osób. Biorąc pod uwagę efekt mnożnikowy, dodatkowe około 6 tys. osób będzie mogło znaleźć zatrudnienie w usługach towarzyszących. Łącznie oznacza to około 9 tys. nowych miejsc pracy.
- Dodatkowe dochody z opłat i podatków związanych z działalnością kompleksu. Przykładowo, Kompleks Energetyczny Bełchatów odprowadza rocznie opłaty i podatki rzędu 600 mln złotych.
- Rozwój szeroko pojętej infrastruktury (sieci drogowej, kolejowej itp.).

5) Aktualny stan prac mających na celu uzyskanie koncesji na wydobywanie węgla ze złoża Gubin.

Warunkiem koniecznym dla rozpoczęcia procesu inwestycyjnego związanego z budową kopalni, a następnie elektrowni, jest uzyskanie koncesji wydobywczej. Aktualny harmonogram prac PGE GiEK zakłada uzyskanie koncesji w III. kwartale 2017 roku.

W ramach dotychczasowej działalności wykonano szereg opracowań, które dostarczyły informacji o budowie złoża, parametrach jakościowych, modelu hydrogeologicznym, a także sporządzono projekt zagospodarowania złoża. Prowadzono ponadto intensywne działania mające na celu wzrost akceptacji lokalnej społeczności dla przedsięwzięcia, w tym m.in. organizowano spotkania informacyjne z mieszkańcami i samorządowcami, wspierano lokalne inicjatywy (społeczne, kulturalne i sportowe), aranżowano wyjazdy mieszkańców gmin Brody i Gubin do Bełchatowa.

W ostatnim czasie zrealizowane zostały m.in. następujące zadania:

- w maju 2015 roku opracowano raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko zgodnie z zakresem określonym przez Regionalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska (RDOŚ),
- w lipcu 2015 roku złożono do RDOŚ wnioski o podjęcie postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach,

- w sierpniu 2015 roku RDOŚ wydał postanowienie o podjęciu postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia,
- w styczniu 2016 roku uzyskano decyzję zatwierdzającą dokumentację geologiczną części złoża Gubin przewidzianego do eksploatacji.

6) Kluczowe zagrożenia dla uzyskania koncesji.

Zasadniczym zagrożeniem dla uzyskania koncesji wydobywczej - nie tylko we wskazanym wyżej terminie, ale w ogóle - jest postawa Władz gmin Gubin i Brody. Są one przeciwne inwestycji i odmawiają podjęcia działań w zakresie zmiany planów i studiów zagospodarowania przestrzennego gmin (bez których uzyskanie koncesji w obecnym stanie prawnym nie będzie możliwe). Zmiany takie można co prawda wprowadzić zarządzeniem zastępczym Wojewody, jednak wcześniej inwestycja musi znaleźć się w uchwalonym i ostatecznym Wojewódzkim Planie Zagospodarowania Przestrzennego (WPZP). Ponadto musi być uznana jako inwestycja celu publicznego. Nawet w takiej sytuacji trzeba się będzie liczyć z dużym ryzykiem zaskarżenia planów przez organizacje ekologiczne. Zarządzenie zastępcze nie rozwiązuje jednak wymogu wynikającego z art. 7 ust 1 ustawy prawo geologiczne i górnicze w zakresie dotyczącym przeznaczenia nieruchomości określonego w planach zagospodarowania przestrzennego gmin. Reasumując, w istniejącym stanie prawnym o możliwościach zagospodarowania zasobów strategicznych dla całego kraju, decydują władze gminne.

Drugie istotne zagrożenie wynika z dotychczasowego przebiegu postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia. W dniu 8 lutego 2016 roku RDOŚ wezwał PGE GiEK do uzupełnienia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, wskazując około 40 kwestii, z terminem 3 miesięcy od otrzymania wezwania. 11 lutego 2016 roku RDOŚ przekazał dodatkowo uwagi strony niemieckiej. Zakres uzupełnień raportu podany przez RDOŚ jest bardzo szeroki. Uzupełnienie raportu we wskazanym terminie jest niewykonalne. Uwagi RDOŚ koncentrują się na ochronie przyrody, ale wynika z nich też konieczność uzasadnienia realizacji przedsięwzięcia w odniesieniu do polityk, strategii, planów i programów na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym. Bez umocowania w WPZP, uznania za inwestycję celu publicznego, wydanie Decyzji o Środowiskowych Uwarunkowaniach, przynajmniej na szczeblu wojewódzkim, może okazać się niemożliwe. Istnieje ponadto znaczne ryzyko zaskarżenia postępowania przez organizacje ekologiczne i stronę niemiecką.

7) Potencjalny harmonogram budowy kompleksu kopalnia-elektrownia Gubin.

Przy założeniu uzyskania koncesji na wydobywanie w III. kwartale 2017 roku, ramowy harmonogram inwestycji mógłby wyglądać następująco:

- 2017-2022 - prace projektowe i przygotowawcze,
- 2018 - rozpoczęcie procesu wykupu gruntów,
- 2018-2025 - budowa infrastruktury, systemu odwodnienia, rozpoczęcie odwodnienia złoża,
- 2022-2028 - budowa maszyn podstawowych i układu KTZ,
- 2028-2030 - budowa wkopu udostępniającego,
- 2030 - rozpoczęcie eksploatacji węgla,
- 2020-2030 - budowa elektrowni (ok. 3000 MW_e).

Możliwość podjęcia finalnej decyzji inwestycyjnej i realizacji projektu zgodnie z powyższym harmonogram uzależniona będzie ponadto od w większości niezależnych od GK PGE uwarunkowań, o których mowa niżej.

8) Zagrożenie wykonalności inwestycji wynikające z rosnącej presji polityki energetyczno-klimatycznej Unii Europejskiej na energetykę węglową.

Aktualne uwarunkowania rynkowe i regulacyjne są niekorzystne dla funkcjonowania i rozwoju energetyki węglowej, również tej opartej na węglu brunatnym. Energetyka węglowa znajduje się pod coraz większą presją ze strony europejskiej polityki energetyczno-klimatycznej, głównie ze względu na:

- prognozowany wzrost kosztów uprawnień do emisji CO₂ oraz potencjalne ryzyko braku przyznania darmowych uprawnień CO₂ dla krajowego sektora energetycznego po 2020 roku,
- konieczność dostosowania się do coraz surowszych norm środowiskowych wynikających z konkluzji BAT (poddawanych rewizji co 8 lat), które wymuszają dodatkowe, nieskutkujące wzrostem przychodów, nakłady inwestycyjne na modernizację majątku wytwórczego,
- wsparcie rozwoju OZE, powodujące nienaturalne spadki hurtowych cen energii elektrycznej i zmniejszenie wolumenu produkcji elektrowni węglowych,
- brak efektywnego krajowego mechanizmu wynagradzającego elektrownie konwencjonalne za gotowość do produkcji, czyli tzw. moc dyspozycyjną,
- trudną sytuację na rynku węgla kamiennego,
- rosnący import taniej, subsydiowanej energii z zagranicy.

Powyższe procesy powodują pogarszanie się wyników finansowych elektrowni węglowych, w tym również kompleksów paliwowo-energetycznych opartych na węglu brunatnym nie tylko w Polsce, ale i w całej Europie.

Długoterminowa, negatywna perspektywa finansowa w obszarze węgla brunatnego w kraju znalazła odzwierciedlenie w dokonanych w tym i ubiegłym roku odpisach aktualizujących wartość tych aktywów. Łącznie GK PGE i ZE PAK stwierdziły spadek wartości kompleksów paliwowo-energetycznych wykorzystujących węgiel brunatny w wysokości blisko 10 mld złotych (z czego ponad 8 mld złotych przypadło na GK PGE, a blisko 2 mld złotych na ZE PAK).

Wraz z oczekiwanym pogarszaniem się sytuacji finansowej krajowych firm energetycznych będzie spadała ich zdolność do finansowania ambitnych programów inwestycyjnych, w tym również projektów zakładających budowę nowych kompleksów paliwowo-energetycznych wykorzystujących węgiel brunatny. Aktualnie toczące się w kraju prace nad stworzeniem efektywnych mechanizmów mocowych będą miały kluczowe znaczenie dla ewentualnych decyzji inwestycyjnych w zakresie budowy nowej mocy węglowych oraz kopalń. Bez wdrożenia kompleksowych i długoterminowych systemów wsparcia, zwłaszcza w kontekście zaostrzającej się polityki energetyczno-klimatycznej UE, realizacja tych inwestycji może okazać się niemożliwa, głównie ze względu na brak możliwości pozyskania finansowania.

9) Potrzeba przyjęcia nowej polityki energetycznej z jednoznacznym określeniem roli węgla brunatnego w perspektywie długoterminowej.

Kwestią priorytetową dla zwiększenia prawdopodobieństwa realizacji inwestycji takich jak Gubin czy Złoczew jest przygotowanie nowej polityki energetycznej kraju. W nowej polityce energetycznej konieczne jest jednoznaczne określenie pożądanego udziału węgla brunatnego w miksie energetycznym Polski w perspektywie co najmniej do 2050 roku oraz wskazanie zadań wymaganych dla zapewnienia tego udziału (w tym imienne wskazanie złóż przewidzianych do uruchomienia w określonym czasie). Realizacja inwestycji w Gubinie będzie wymagała odpowiednich decyzji na szczeblu rządowym oraz silnego poparcia dla projektu na arenie międzynarodowej. Niezmiernie istotne dla GK PGE, jako potencjalnego inwestora, jest jednoznaczne uznanie tego projektu za strategiczny z punktu widzenia polityki energetycznej Państwa zwłaszcza, że jest to projekt, który mógłby zapewniać pokrycie około 10 % krajowego zapotrzebowania na energię elektryczną w oparciu o rodzime zasoby.

Kolejną kluczową kwestią decydującą o możliwości realizacji tej inwestycji będzie rozpoczęcie prac nad efektywnym i akceptowalnym na poziomie UE długoterminowym mechanizmem wsparcia, który zapewni ekonomiczną przewidywalność inwestycji.

Należy także podkreślić, iż przy rozpatrywaniu inwestycji w nowe kompleksy paliwowo-energetyczne oparte na węglu brunatnym, tak na poziomie polityki energetycznej Państwa, jak i na poziomie planów inwestycyjnych GK PGE, należy brać pod uwagę cały bilans energetyczny kraju, w tym plany budowy innych dużych źródeł systemowych.

10) Podsumowanie.

Węgiel brunatny jest dla Polski paliwem o znaczeniu wyjątkowo strategicznym - jest gwarantem bezpieczeństwa energetycznego i stabilizatorem cen energii.

Potwierdzenie zainteresowania budową nowoczesnego i efektywnego kompleksu paliwowo-energetycznego w Gubinie, który pozwoli na wykorzystanie rodzimych zasobów przy zastosowaniu najlepszych technologii ograniczających oddziaływanie na środowisko, znajduje odzwierciedlenie w aktualnej strategii GK PGE.

Warunkiem koniecznym dla rozpoczęcia procesu inwestycyjnego jest uzyskanie koncesji wydobywczej, co w istniejącym stanie prawnym (decydujący głos należy do władz gminnych) jest poważnie zagrożone.

Jako spółka giełdowa decyzję inwestycyjną w zakresie budowy nowego kompleksu energetycznego PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. podejmie w oparciu o rachunek ekonomiczny i możliwości pozyskania kapitału (własnego i dłużnego), które obecnie determinowane są głównie przez uwarunkowania regulacyjne. Bez zmiany obecnego otoczenia regulacyjnego realizacja inwestycji może okazać się niemożliwa.

Odnosnie działań, których celem miałyby być zapewnienie przesyłu energii elektrycznej wytwarzanej w kompleksie Gubin-Brody, przedstawiam następujące wyjaśnienie.

Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. (PSE) planując rozbudowę sieci przesyłowej, między innymi, dla przyłączenia i wyprowadzenia mocy ze źródeł wytwórczych, działa w oparciu o złożone przez inwestorów wnioski o przyłączenie do sieci przesyłowej. We wnioskach inwestorzy przedstawiają podstawowe parametry planowanych przedsięwzięć, z których najważniejsze są: planowana moc nowego źródła wytwórczego, jego lokalizacja oraz technologia wytwarzania, a także termin realizacji. Dla każdego złożonego wniosku PSE opracowują tzw. ekspertyzę przyłączeniową badającą wpływ wnioskowanego źródła wytwórczego na pracę KSE, która jest podstawą do określenia warunków przyłączenia, a następnie zawarcia umowy przyłączeniowej. W warunkach przyłączenia oraz umowie przyłączeniowej ujmowany jest wymagany zakres rozbudowy sieci przesyłowej związany

z przyszłą pracą w KSE nowego źródła wytwórczego. Zawarcie umowy przyłączeniowej stanowi podstawę do uwzględnienia inwestycji w „Planie rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną na lata 2016-2025”, opracowanym i uzgodnionym z Prezesem Urzędu Regulacji Energetyki. Do chwili obecnej inwestor planujący budowę kompleksu Gubin-Brody nie złożył do PSE wniosku o określenie warunków przyłączenia do sieci przesyłowej.

Pomimo braku stosownego wystąpienia ze strony inwestora, PSE są przygotowane do podjęcia działań związanych z przyłączeniem i wyprowadzeniem mocy z Elektrowni Gubin. Ma to odzwierciedlenie w przytoczonym wcześniej planie rozwoju, w którym w rozdziale 6 „Potencjalne kierunki rozbudowy sieci przesyłowej zapewniające niezawodność systemu elektroenergetycznego” w punkcie 6.4 „Przyłączenie Elektrowni Gubin do KSE” zaprezentowana została koncepcja rozbudowy sieci przesyłowej dedykowanej dla kompleksu Gubin-Brody. Należy podkreślić, że zakres tej rozbudowy w dużej mierze uzależniony będzie od mocy Elektrowni Gubin. Ponadto chciałbym zauważyć, że zamierzenia inwestycyjne związane z przyłączeniem kompleksu Gubin-Brody zostały zgłoszone przez PSE do Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju (KPZK) oraz do planów zagospodarowania przestrzennego województw.

Wyrażam przekonanie, że powyższe wyjaśnienia zostaną przyjęte jako wyczerpująca odpowiedź na zagadnienia podniesione w oświadczeniu Pana senatora Waldemara Sługockiego.

z poważaniem

